

**Priekšlikumi *NATURA 2000* teritoriju dibināšanai lapkoku
praulgrauža *Osmoderma eremita* (=barnabita) aizsardzībai**

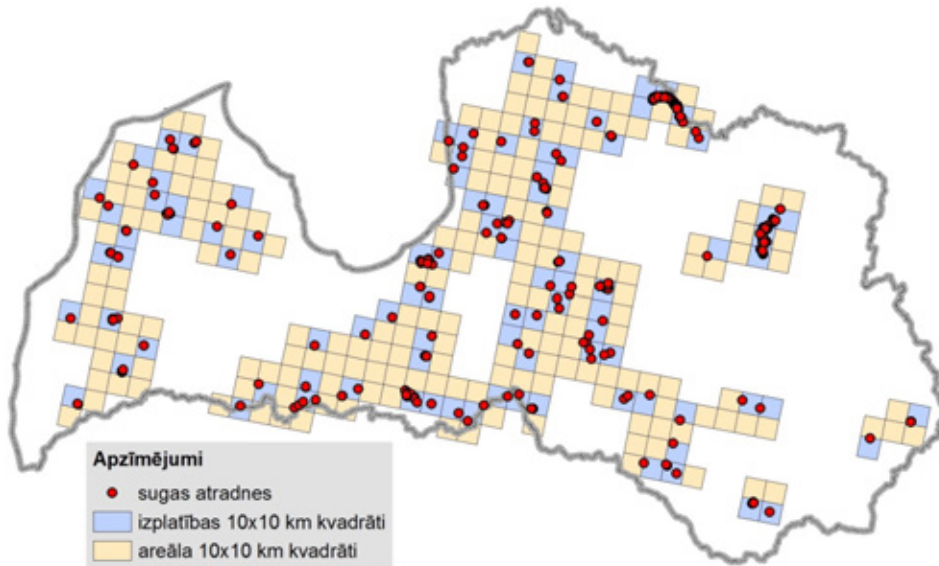

Izstrādātājs: Biedrība "Zaļā upe"
Dr. biol. **Mārtiņš Kalniņš**

Sigulda 2014

Ievads

Lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita*¹ populācijas stāvokļa Latvijā pēdējais vērtējums veikts 2013. gadā gatavojot Article 17 ziņojumu², jo tā ir Latvijā (Ministru Kabineta... 2000) un Eiropas Savienībā (Council... 2009) aizsargājama vaboļu suga. Gatavojot ziņojumu izmantoti dati par lapkoku praulgrauža atradnēm, kurās suga ir konstatēta 2001.-2013. gadā (1. attēls). Atbilstoši ziņojuma metodikai sagatavota sugas izplatības karte. Sugas areāla kartē izmantots samazināts “gap distance”, no 40 km (standarts bezmugurkaulniekiem) līdz 10 km, jo sugai ir ļoti vājas dispersijas spējas. Literatūras dati liecina, ka lapkoku praulgrauzim raksturīgas vājas izplatīšanās spējas, vaboles parasti nelido tālāk par 200-300 m (Ranius et al. 2005). Atsevišķi īpatņi varētu nolidot arī lielāku attālumu (Teļnovs 2005, Bāra et al. 2014).

1. attēls. Lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita* sugas atradnes (2001.-2012.g.), izplatība (distribution) un areāls (range) Latvijā pēc Article 17 ziņojuma materiāliem

Article 17 ziņojumā populācijas lielums vērtēts kā 350-1000 atradnes. Kā minimālais rādītājs izmantots zināmo koku ar sugas klātbūtni skaits, kā maksimālais - potenciālo, sugas apdzīvoto koku skaits - eksperta vērtējums (iespējams, pārāk zems novērtējums). Novērtēts arī Latvijas populācijas lielums (10000-30000 indivīdi), pamatojoties uz literatūras datiem (cf. Teļnovs 2005) un ekspertu viedokli, ka vienu koku apdzīvo vidēji 30 indivīdi dažādās attīstības stadijās. Tomēr Latvijas populācijas vērtējums ir tikai aptuvenš un to ietekmē dažādi faktori:

- vadlīnijās noteiktās skaita klases ir ar lielu skaita intervālu;
- ne visos gadījumos reģistrētā atradne ir viens koks, bet ir daļa no lielākas atradnes (parks, aleja, parkveida pļava);
- parkos, alejās u.c. koku grupās nav atrasti/meklēti un kartēti visi apdzīvotie koki.

Article 17 ziņojumā lapkoku praulgrauzim piemērotā biotopa platībā vērtēta kā 105,6 km². (Vērtējumā izmatotie dati un pieņēmumi: Latvijā ir ~700 parki (parka vidējā platība 0,2 km²), atņemti 88 aizsargājami parki; suga konstatēta ~40 parkos). Pēc eksperta vērtējuma piemēroti biotopi ir ~70 % parku. Tātad aptuvenā biotopa platība - 85 km². Aizsargājamo aleju platība 1 km². Piemērotas sugas attīstībai ir tikai daļa aleju, taču ir piemērotas alejas, kas nav iekļautas aizsargājamo aleju sarakstā. Līdz ar to vērtējumā saglabāta 1 km² platība. Aizsargājamo

¹ Atbilstoši jaunākajiem pētījumiem (Audisio et al. 2007, Audisio et al. 2008) Eiropā sastopamā suga *Osmoderma eremita*, pamatojoties uz molekulārajiem pētījumiem ir sadalīta četrās sugās (*Osmoderma eremita*, *O.barnabita*, *O.cristinae*, *O.lassallei*) no kurām Latvijā ir sastopama tikai *Osmoderma barnabita*.

² Article 17 - ziņojums Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā (Novērtējums par 2007.-2012. gada periodu)

dendroloģisko stādījumu platība 16 km². Sugai piemēroti ~50 % no kopējās stādījumu platības. Parkveida pļavu platība: 11,6 km² (no 6530 ziņošanas anketas). Datu trūkuma dēļ nevar aprēķināt precīzu sugai piemērotā biotopa platību citos biotopos, kur suga ir atrasta (ozolu meži, nogāžu un gravu meži, platlapju meži upju palienēs, kapsētas, atsevišķi dižkoki.)

Article 17 ziņojumā Natura 2000 teritorijās populācijas lielums norādīts tikai pēc indivīdu skaita, taču nav norādīts un nav arī saglabājies lapkoku praulgrauža populācijas vērtējums pēc atradņu skaita. Izmantojot ziņojuma sagatavošanā izmantoto sugas atradņu (punktu) datu kopu un apvienojot atradnes, kas atrodas 300 m attālumā viena no otras, Natura 200 teritorijās ir 71 (41 %) atradne, bet ārpus Natura 2000 teritorijām ir 103 (59 %) atradnes. Lai palielinātu lapkoku praulgrauža atradņu īpatsvaru Natura 2000 teritorijās, Dabas aizsardzības pārvalde ir definējusi un šajā darbā ietvērusi šādus darba uzdevumus:

1. Priekšizpēte Natura 2000 teritoriju dibināšanai lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* (=barnabita) aizsardzībai, lai 60 % lapkoku praulgrauža Latvijas atradņu atrastos teritorijās ar Natura 2000 statusu, kas ietver:

- novērtējumu, cik daudz zināmo lapkoku praulgrauža atradņu atrodas esošās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (turpmāk - ĪADT), kurām nav piešķirts Natura 2000 statuss;
- cik un kuras ĪADT, kam jau šobrīd ir Natura 2000 statuss, paplašināmas, lai tajās tiktu iekļautas netālu esošās lapkoku praulgrauža atradnes;
- cik daudz jauni mikroliegumi, kas vienlaikus būtu Natura 2000 teritorijas, veidojami mērķa sasniegšanai.

2. Analīze par lapkoku praulgrauža atradnēm, kas atrodas ĪADT, kas nav Natura 2000 teritorijas, norādot ĪADT un tajās esošo sugas atradņu stāvokli.

3. Priekšlikumi ar pamatojumu 20 Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai esošajās ĪADT ar lapkoku praulgrauža atradnēm, aizpildot normatīvajos aktos noteiktās Natura 2000 datu formas.

Materiāls un metodika

Tekstā kā atradnes lietoti divi jēdzieni:

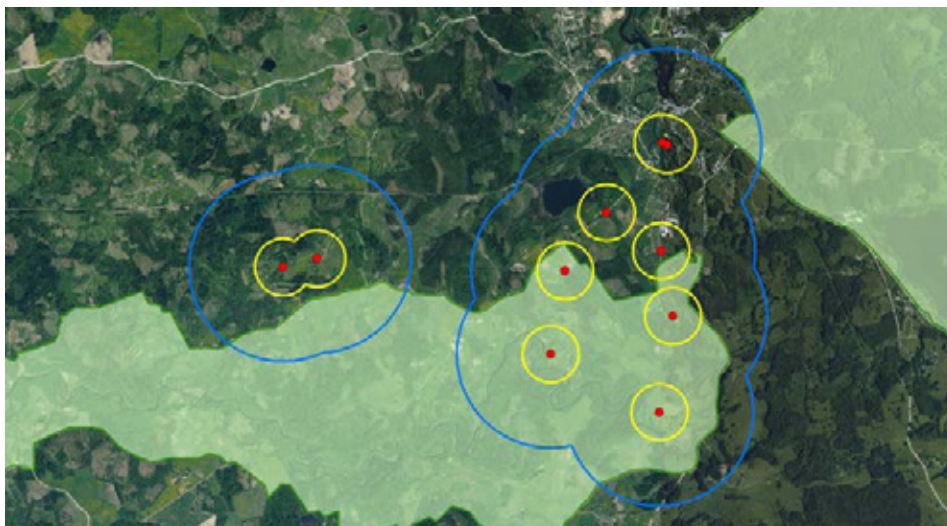
- atradne (punkts) - viens ieraksts datu bāzē, var tikt attiecināts gan uz vienu koku, gan parku, aleju un tml.;
- atradne (poligons) - 300 m buferi ap atradnes punktu, kas pārsegšanās gadījumā apvienoti vienā poligonā. Datu analīzē izmantots arī 1000 m buferis ap atradnes punktu, bet katrā izmantošanas gadījumā tas ir norādīts tekstā.

Lai novērtētu cik daudz zināmo lapkoku praulgrauža atradņu atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās izmantoti uz 15.11.2014. datu bāzē LINDA³ esošie ieraksti (n=533) par zināmajām lapkoku praulgrauža atradnēm. Datu bāzē apkopoti:

- literatūrā publicētie dati (cf. Telnov et al. 2005);
- Latvijas Vides aizsardzības fonda finansētā projekta "Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* Latvijas populācijas jaunu atradņu meklēšana, atradņu reģistra izveidošana un mikroliegumu projektēšana" (Teļnovs 2006) dati,
- LIFE+ programmas finansētā projekta „Parkveida pļavu un divu prioritāri aizsargājamo vaboļu sugu apsaimniekošana: plānošana, sabiedrības iesaistīšana, inovācija" (EREMITA MEADOWS) dati,
- LIFE+ programmas finansētā projekta „Meža biotopu atjaunošana Gaujas nacionālajā parkā" (FOR-REST) dati,
- Dabas novērojumu dienasgrāmatā (Dabas dati 2014) reģistrētie dati,
- citi, npublicēti dati.

No tiem 10 ierakstiem nav noteiktas atradņu koordinātes (nav datu par sugas atradnes precīzu vai aptuvenu atrašanās vietu, apšaubāma sugas identificēšanas precizitāte un tml.). Šie ieraksti nav izmantoti analīzē.

Viens ieraksts datu bāzē ir sugas konstatējums vienā datumā, vienā vietā, bet atkarībā no novērotāja, vieta var tikt definēta kā atsevišķs koks, koku grupa, parks, aleja utt., koordinātes var tikt nolasītas ar dažādu precizitāti. Vienā atradnē ar vienādām (līdzīgām) koordinātēm var būt novērojumi dažādos laikos (šādos gadījumos atradnes tika grupētas). Tā kā par sugas izplatīšanās spējām ir dažādi dati, tad atradņu apvienošanai izmantoti divi dažāda lieluma buferi - 300 m un 1000 m (2. attēls).

2. attēls. Lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita* sugas atradnes (sarkanie punkti), 300 m buferis (dzeltenie apļi, apvienotie poligoni), 1000 m buferis (zilie apļi/apvienotie poligoni) un Natura 2000 teritorijas (gaiši zaļie poligoni)

³ LINDA - Mārtiņa Kalniņa veidotā Latvijas bezmugurkaulnieku izplatības datu bāze.

Lai atlasītu ĪADT, kurās ir lapkoku praulgrauža atradnes izmantots 300 m buferis, kura centrs ietilpst (*have their centroid in*) ĪADT poligonā (dabas pieminekļi - aizsargājami koki nav izmantoti datu atlasē). Katra atlasītā teritorija sākotnēji kamerāli apskatīta uz ortofoto kartes pamatnes (2. attēls). Kā nozīmīgs informācijas avots par atradņu stāvokli izmantoti Latvijas Vides aizsardzības fonds finansētā projekta "Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* Latvijas populācijas jaunu atradņu meklēšana, atradņu reģistra izveidošana un mikroliegumu projektēšana" materiāli (Teļnovs 2006).

Visas potenciālās Natura 2000 vietas apsektas dabā, lai iespējami precīzāk novērtētu potenciālās teritorijas robežas (teritorijā tiktu iekļauti sugai pašlaik un nākotnē piemērotie biotopi, teritorijā netiktu iekļautas sugas aizsardzībai nepiemērotas vai maznozīmīgas teritorijas un tml.) un precīzi uzkartējot kokus, kuros konstatēts lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita* (3. attēls) vai marmora rožvabole *Liocola lugubris*⁴ (4. attēls). Marmora rožvaboles atradnes (apdzīvotie koki) kartēti, jo suga apdzīvo dobumus un var būt indikators lapkoku praulgrauzim piemērotu dzīvotņu esamībai. Apsekošana prioritāri veikta pēc platības lielākās teritorijās, jo pieņemts ka minimālā platība ilgtspējīgai lapkoku praulgrauža populācijai nepieciešamais koku skaits un teritorijas platība, kādā iespējama ilglaicīga, sugai piemērotu koku pastāvēšana ir 60 ha (Bāra et al. 2014, Lārmanis et al. 2014).

Standarta datu formu aizpildīšana

Standarta datu formas (SDF) aizpildīšanai gan ir izstrādātas detalizētas rekomendācijas, tomēr vēl aizvien atsevišķos jautājumos paliek diezgan lielas interpretācijas iespējas. Lai nepieciešamības gadījumā būtu pieejami SDF aizpildīšanas laikā izmantotie apsvērumi, turpmākajā tekstā aprakstīti būtiskākie izmantotie apsvērumi un pieņēmumi.

Aprakstot teritorijā sastopamo lapkoku praulgrauža populāciju, kā tips visos gadījumos norādīts "p = uzturas pastāvīgi". Populācijas lieluma aprakstīšanai izmantotas Article 17 ziņojumā rekomendētās populācijas lieluma novērtēšanas skaita klases (1. tabula). Populācijas lielums katrā teritorijā novērtēts saskaitot zināmo, lapkoku praulgrauža apdzīvoto koku skaitu un pieņemot, ka vienā kokā vidēji ir 30-50 eksemplāru. Tā kā teritorijās nav veikta katra koka apsekošana, tad ir ticams, ka teritorijās ir vēl citi lapkoku praulgrauža apdzīvoti koki un populācija ir lielāka. Tomēr ņemot vērā skaita klašu relatīvi plašās robežas, domājams, ka skaita klases ir novērtētas precīzi. Datu kvalitāte visos gadījumos norādīta kā vidēja (M - moderate; balstās uz nepilnīgiem datiem un ekstrapolāciju).

1. tabula. Article 17 ziņojumā izmantotās populācijas lieluma novērtēšanas skaita klases.

1	0-50
2	50-100
3	100-500
4	500-1 000
5	1 000-5 000
6	5 000-10 000
7	10 000-50 000
8	50 000-100 000
9	100 000-500 000
10	500 000-1 000 000
11	1 000 000-5 000 000
12	5 000 000-10 000 000
13	10 000 000-50 000 000
14	50 000 000-100 000 000

⁴ Iepriekš literatūrā un standarta datu formās ir izmantots sugas jaunākais sinonīms *Liocola marmorata*, no kā darināts arī sugas latviskais nosaukums

Teritorijas novērtējums: populācija. Atbilstoši SDF aizpildīšanas vadlīnijām populācijas lielums un blīvums ir jāvērtē katrai vietai attiecībā pret sugas stāvokli valstī atbilstoši šādai shēmai:

A: $100\% \geq p > 15\%$

B: $15\% \geq p > 2\%$

C: $2\% \geq p > 0\%$

D: - nenozīmīga vai nepastāvīga populācija.

Ierosinātajās teritorijās populācijas stāvoklis ir vērtēts galvenokārt kā C, retāk B. Atsevišķos gadījumos blakus ĪADT esošajām sugas atradnēm populācijas stāvoklis ir novērtēts kā C, taču vērtējot kopā ar jau esošā ĪADT zināmo populāciju, vērtējumam ir jābūt B.

Teritorijas novērtējums: saglabāšanās pakāpe.

Saglabāšanās pakāpi veido divi apakškritēriji - sugas biotopa aizsardzības līmenis un sugas biotopa atjaunošanās iespēja un atbilstoši tiem, veikts katras teritorijas novērtējums - "best expert judgement".

Sugas biotopa aizsardzības (conservation) līmenis	Vērtēšanā izmantotie argumenti
Biotopa elementi ir izcilā stāvoklī	Teritorijā ir dažādu vecumklašu koki, liels skaits dobumainu koku, pārsvarā labi izgaismoti. Teritorijas platība ir vismaz 60 ha.
Biotopa elementi ir labā stāvoklī	Teritorijā ir dažu vecumklašu koki, ir dobumaini koki, daļa labi izgaismoti. Teritorijas platība ir 20-60 ha.
Biotopa elementi ir vidējā stāvoklī vai daļēji degradēti	Teritorijā ir vienas vecumklases koki, neliels skaits dobumainu koku, slikti izgaismoti. Teritorijas platība ir mazāka par 20 ha.
Sugas biotopa atjaunošanās iespēja	Vērtēšanā izmantotie argumenti
Atjaunošanās viegla	Teritorijā nepieciešams turpināt vai atsākt uzturēšanas pasākumus (piemēram, pļaušanu parkveida pļavās)
Atjaunošanās iespējama ar vidēju piepūli	Teritorijā nepieciešami biotheniskie pasākumi, lai atjaunotu dzīvotni vai radītu priekšnosacījumus regulāriem dzīvotnes uzturēšanas pasākumiem (piemēram, koku un krūmu ciršana, lai atsāktu pļaušanu parkveida pļavās)
Atjaunošanās sarežģīta vai neiespējama	Nepieciešami relatīvi liela mēroga biotehniskie pasākumi, ilgs laiks lai izveidotos jaunas dzīvotnes, tai skaitā dobumainie koki

Atbilstoši šīm kategorijām saglabāšanās pakāpi vērtē šādi:

A: izcila - biotopa elementi ir izcilā stāvoklī, neatkarīgi no sugas biotopa atjaunošanās iespējām;

B: laba - biotopa elementi ir labā stāvoklī, atkarīgi no sugas biotopa atjaunošanās iespējām vai biotopa elementi ir vidējā stāvoklī vai daļēji degradēti, taču to atjaunošanās ir viegla;

C: vāja vai samazināta - visas pārējās kombinācijas.

Teritorijas novērtējums: izolācija. Atbilstoši SDF aizpildīšanas vadlīnijām populācijas izolācija arī jāvērtē trīs klašu skalā:

A: populācija (gandrīz) izolēta (ierosinātajās teritorijās kritērijs piemērots tām teritorijām, kurām 2 km rādiusā nav zināmas citas lapkoku praulgrauža apdzīvotas teritorijas);

B: populācija nav izolēta, bet atrodas uz izplatības areāla (reģionālā mērogā) robežas (ierosinātajās teritorijās kritērijs piemērots tām teritorijām, kurām 2 km rādiusā ir zināmas citas

lapkoku praulgrauža apdzīvotas teritorijas, taču sasaiste ar šīm teritorijām ir vāja vai arī saistītā teritorija ir neliela);

C: populācija nav izolēta un atrodas uz izplatības areālā (reģionālā mērogā) (ierosinātajās teritorijās kritērijs piemērots tām teritorijām, kuras atrodas starp zināmās lapkoku praulgrauža apdzīvotām teritorijām un veido vienotu teritoriju).

Citas nozīmīgas sugas. Iekļaušanas pamatojums A atzīmēts sugām, kas ir iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā (Latvijas Sarkanā... 1998), pamatojums D atzīmēts sugām, kas ir iekļautas īpaši aizsargājamo (Ministru Kabineta... 2000) sugu sarakstā (daļai sugu iespējami abi pamatojumi).

Izmantotie saīsinājumi: ĪADT - īpaši aizsargājama dabas teritorija, NP - nacionālais parks, AAA - aizsargājamo ainavu apvidus, DP - dabas parks, DL - dabas liegums.

3. attēls. Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barbabita*

4. attēls. Marmora rožvabole *Liocola lugubris*

Rezultāti un diskusija

Izvērtējot lapkoku praulgrauža atradņu skaitu Natura 2000 teritorijās saistībā ar pēdējo gadu izpētes aktivitātēm, procentuālais sadalījums nav būtiski mainījies (2. tabula). Ņemot vērā, ka sugas atradnes tiek reģistrētas ļoti dažādi (atsevišķs koks, koku grupa, parks, aleja un tml.) un ilgtspējīgu dzīvotņu (lielākas teritorijas ar sugas attīstībai piemērotiem kokiem pašlaik un nākotnē un tml.) nozīmi sugas aizsardzībā, sugas atradņu aizsardzība vērtēta pamatojoties uz atradņu apvienošanu ar 300 m buferi poligonos.

Tā kā nav precīzi dati par sugas populācijas izmēru katrā atradnē, tad izmantots pieņēmums, ka atradņu (punktu) skaits un atradņu (poligonu) lielums vismaz aptuveni ir saistāms ar populācijas lielumu. Dabas aizsardzībā Latvijā samērā plaši tiek pielietots vispārīgs princips, ka sugas aizsardzību var nodrošināt, nodrošinot vismaz 60 % sugas populācijas aizsardzību. No šobrīd zināmajām sugas atradnēm (poligoniem) tikai 41 % atrodas Natura 2000 teritorijās. Līdz ar to sugas atradņu aizsardzību šobrīd nevar uzskatīt par pietiekamu, ko vēl vairāk pastiprina sugu un tās biotopu negatīvi ietekmējošie faktori (biotopu fragmentācija, novecošanas, veco koku izciršana u.c.) sugas atradnēs, tai skaitā arī Natura 2000 teritorijās (Telnovs 2005, Telnov, Matrozis 2012).

2. tabula. Lapkoku praulgrauža atradņu daudzums Natura 2000 teritorijās

Dati: Article 17 (2012)	Skaits	%
Kopējais zināmo atradņu (punktu) skaits Article 17	361	100
Natura 2000 zināmo atradņu (punktu) skaits Article 17	224	62
Ārpus Natura 2000 zināmo atradņu (punktu) skaits Article 17	137	38
Kopējais atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 300 m buferi)	174	100
Natura 2000 atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 300 m buferi)	71	41
Ārpus Natura 2000 atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 300 m buferi)	103	59
Dati: LINDA 15.11.2014	Skaits	%
Kopējais zināmo atradņu (punktu) skaits 2014	523	100
Natura 2000 zināmo atradņu (punktu) skaits 2014	318	61
Ārpus Natura 2000 zināmo atradņu (punktu) skaits 2014	205	39
Kopējais atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 300 m buferi)	215	100
Natura 2000 atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 300 m buferi)	89	41
Ārpus Natura 2000 atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 300 m buferi)	126	59
Kopējais atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 1000 m buferi)	162	100
Natura 2000 atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 1000 m buferi)	53	33
Ārpus Natura 2000 atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 1000 m buferi)	109	67

Izvērtējot iespējas palielināt lapkoku praulgrauža atradņu skaitu Natura 2000 teritorijās, tādējādi nodrošinot stingrāku atradņu aizsardzību un kontroli, iespējami vairāki risinājumi:

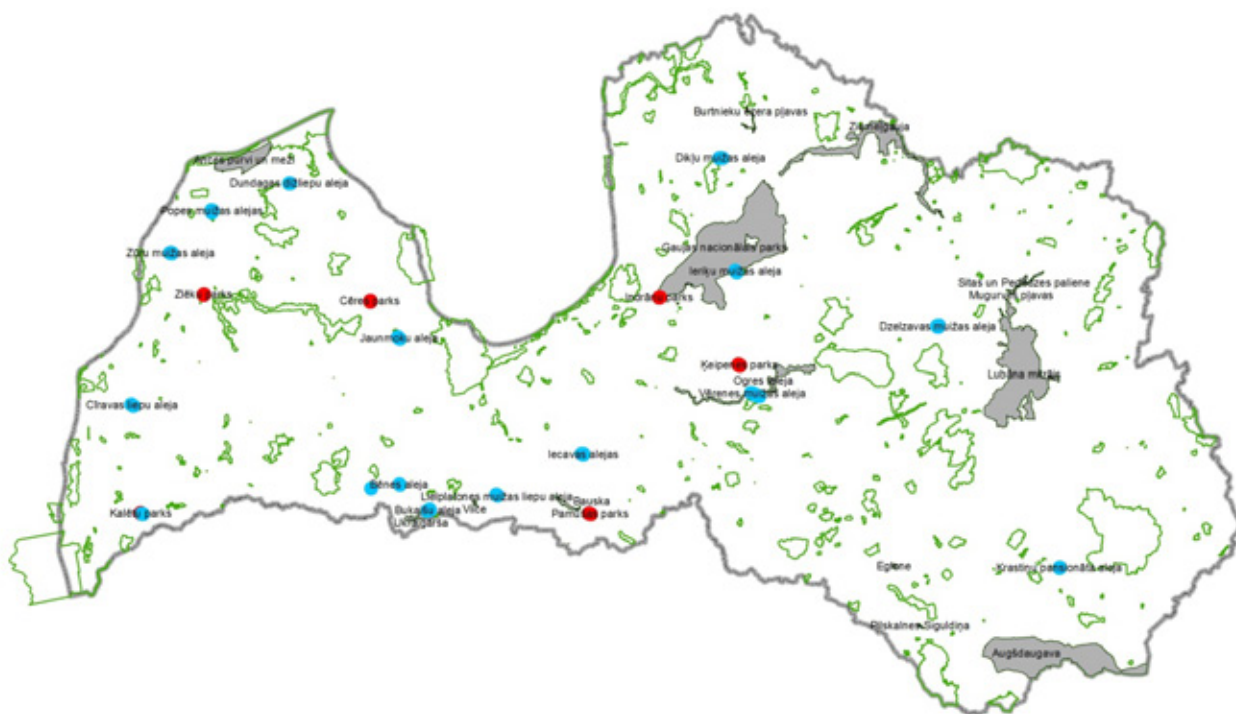
- paplašināt esošās Natura 2000 teritorijas;
- esošām ĪADT teritorijām bez Natura 2000 statusa piešķirt Natura 2000 statusu;
- esošiem mikroliegumiem bez Natura 2000 statusa piešķirt Natura 2000 statusu vai tos iekļaut esošās Natura 2000 teritorijās;
- veidot jaunas ĪADT vai mikroliegumus un piešķirt Natura 2000 statusu.

Piemērojot kādu no minētajiem risinājumiem konkrētu sugas atradņu aizsardzībai, prioritāte ir lielāko atradņu (vērtējot pēc sugai piemērotā biotopa platības) aizsardzība. Kā otra svarīgākā grupa ir tās atradnes vai to daļas, kas kopā ar Natura 2000 teritorijā esošajām atradnēm vai to daļām veido lielas atradnes.

Atbilstoši Viestura Lārmaņa veiktajiem aprēķiniem par ilgtspējīgai lapkoku praulgrauža populācijai nepieciešamo koku skaitu un teritorijas platību, kādā iespējama ilglaicīga, sugai piemērotu koku pastāvēšana, pieņemts, ka minimālā platība ir 60 ha (Bāra et al. 2014, Lārmanis et

al. 2014). Atbilstoši pašreiz spēkā esošajiem mikroliegumu izveidošanas un aizsardzības noteikumiem (Ministru Kabineta... 2012), maksimālā mikrolieguma platība lapkoku praulgrauža aizsardzībai var būt 30 ha. Līdz ar to sugas aizsardzības risinājums ar mikrolieguma veidošanu ir ieteicams tikai atsevišķos gadījumos, piemēram:

- daļa no sugas atradnes alejā (Ieriņu muižas aleja, Vaidavmuižas aleja) atrodas ārpus ĪADT - Gaujas nacionālā parka, taču Gaujas nacionālā parka robežu izmaiņas divu, nelielu objektu iekļaušanai, nav racionālas un var aizņemt ilgu laiku (1-2 gadi);
- atradne, kas var nodrošināt sugas pastāvēšanu vismaz vidējā termiņā (20-50 gadi), taču tās tuvumā nav sugai piemērotu, vismaz vidējā termiņā potenciālu biotopu.

5. attēls. Natura 2000 teritorijas, kuru tiešā tuvumā ir lapkoku praulgrauža atradnes (pelēkie poligoni/teritoriju nosaukumi) un ĪADT bez Natura 2000 statusa, kurās ir lapkoku praulgrauža atradnes (sarkanie punkti - aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi, zilie punkti - aizsargājamās alejas vai to nosaukumi).

LAPKOKU PRAULGRAUŽA AIZSARDZĪBAI PAPLAŠINĀMĀS⁵ ĪADT AR 2000 STATUSU

No esošajām ĪADT ar Natura 2000 statusu, lapkoku praulgrauža atradnes tiešā šo teritoriju tuvumā konstatētas pie 15 ĪADT ar Natura 2000 statusu (5. attēls):

1. **Augšdaugava**, AAA. Suga konstatēta divās liepās alejā starp šoseju un dzelzceļa pārbrauktuvi pie Jezufovas parka. Kopā ar Jezufovas parku un gravu, kas ir Natura 2000 teritorijā un Daugavas ielejas daļu atradnē (poligonā) lapkoku praulgrauzis konstatēts vismaz 9 kokos. Atradnes (poligona) platība 105 ha. Sugas attīstībai piemērotie koki - >190. (Informācijas avoti: anketa - Dau.02, Teļnovs 2006, LINDA).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj liepu aleja starp šoseju un dzelzceļu un mājvietas apstādījumi. Aptuvenā pievienojamā platība 12 ha. Sugas dzīvotnes uzlabošanai ilgtermiņā nepieciešama sugas dzīvotnes plānošana (potenciālo koku kartēšana, atēnošana un tml.) Daugavas ielejas nogāzes gravās. **Karte:** [Teor_Augšdaugava.pdf](#).

⁵ Ja esošās teritorijas paplašināšana no juridiskā viedokļa nav racionāla, var izmantot citus risinājumus.

2. **Ances purvi un meži**, DL - Stendes upes pļavās. Suga konstatēta nelielu ozolu grupā, kur jau agrāk ir ticis izveidots mikroliegums (mikroliegums 1741) un 13 kokos plašā teritorijā. (Vilks 2014). Sugas attīstībai piemērotie koki ->200, potenciāli vēl >400 koki.
Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj palienu mežu un zālāju biotopu komplekss. Aptuvenā pievienojamā platība līdz 640 ha. Par šo teritoriju ir sagatavots un Dabas aizsardzības pārvaldē iesniegts atsevišķs izvērtējums (Vilks 2014). **Karte: [Teor_Stendes_plavas.pdf](#)**.
3. **Bauska**, DP. Suga konstatēta vienā gobā Mežotnes baznīcas apstādījumos un vienā ozolā pie tuvējām mājām. Veido kopēju poligonu ar Natura 2000 vietu - mikroliegumu "Ozoldārzs". Atradnes (poligona) platība 56 ha. Sugas attīstībai piemērotie koki - >30. (Informācijas avoti: anketa - Bau.03, Teļnovs 2006, LINDA).
Teorētiskais risinājums 1: Natura 2000 teritorijā dabas parks "Bauska" jāiekļauj Mežotnes baznīcas un mājvietas apstādījumi. Aptuvenā pievienojamā platība 6 ha.
Teorētiskais risinājums 2: Natura 2000 teritorijā dabas parks "Bauska" jāiekļauj Mežotnes baznīcas un mājvietas apstādījumi, meža masīvs un lauku masīvs starp Mazmežotni, Stariem un Mazmežotnes staciju. Šajā masīvā ir vēl divas lapkoku praulgrauža atradnes (Informācijas avoti: anketa - Bau.19, Teļnovs 2006, LINDA). Aptuvenā pievienojamā platība līdz 106 ha. Sugas dzīvotnes uzlabošanai ilgtermiņā nepieciešams iekļaut teritorijā arī 2014. gada izcirtumu ar saglabātiem ozoliem.
Teorētiskais risinājums 3: Natura 2000 teritorijā dabas parks "Bauska" jāiekļauj Mežotnes baznīcas un mājvietas apstādījumi un aleja ar divām mežaudzēm. Aptuvenā pievienojamā platība 20 ha. *[Priekšlikums Nr. 12. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai \(skat. tālāk\)](#)*.
4. **Burtnieka ezera pļavas**, DL. Suga konstatēta Dambju dižozolā un Burtnieku baznīcas apstādījumos Burtnieku ezera A krastā. Atradnes (poligona) platība 41 ha. Sugas attīstībai piemērotie koki - 1 (vērtēts tikai dižozols). (Informācijas avoti: anketa - Valm.02, Teļnovs 2006, LINDA).
Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj Burtnieku baznīcas un tuvējo mājvietas apstādījumi, daļa no Burtnieka ezera piekrastes mežaudzēm (trīs teritorijas). Aptuvenā pievienojamā platība 29 ha. Sugas dzīvotnes uzlabošanai ilgtermiņā nepieciešama sugas dzīvotnes plānošana (potenciālo koku kartēšana, atēnošana un tml.). **Karte: [Teor_BurtniekuEz_A_krasts.pdf](#)**.
5. **Eglone**, DL. Suga konstatēta vairākos ozolos Eglones upes palienu pļavās/mežā (parkveida pļavas). Sugas attīstībai piemērotie un potenciālie koki - >500 koki. (Informācijas avoti: EREMITA MEADOWS 2014, LINDA).
Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj Eglones upes paliene un palienei piegulošās mežaudzes ar ozoliem. Aptuvenā pievienojamā platība 116 ha. *[Priekšlikums Nr. 4. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai \(skat. tālāk\)](#)*.
6. **Gaujas nacionālais parks**:
 - a. Vaidavmuižas aleja (abās šosejas pusēs). Suga konstatēta alejas vismaz 2 kokos alejas R daļā, kas atrodas ārpus Gaujas nacionālā parka teritorijas. Sugas attīstībai piemērotie koki - 26. 2014. gadā autoceļa A3 rekonstrukcijas darbu laikā viens no kokiem nozāģēts. (Informācijas avoti: anketa - Valm.03, Teļnovs 2006, LINDA).
Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj alejas daļa, kas atrodas ārpus Gaujas nacionālā parka teritorijas. Aptuvenā pievienojamā platība 1 ha. Aktuāli apsaimniekošanas darbi pašlaik nav nepieciešami. **Karte: [Teor_Vaidavmuižas_aleja.pdf](#)**.
 - b. Ieriķu muiža alejas (abās šosejas pusēs). Suga konstatēta alejas vismaz 2 kokos alejas daļā, kas atrodas ārpus Gaujas nacionālā parka teritorijas. Sugas attīstībai piemērotie koki - ~50 (koki Gaujas NP teritorijā) (Informācijas avoti: anketa - Ces.02, Teļnovs 2006, LINDA).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj alejas daļa, kas atrodas ārpus Gaujas nacionālā parka teritorijas. Aptuvenā pievienojamā platība 4 ha. [Priekšlikums Nr. 6. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai \(skat. tālāk\)](#).

- c. Sigulda, baznīcas parks un citi pilsētas apstādījumi. Suga konstatēta apstādījumos (liepu grupā) pie Siguldas baznīcas (Baznīcas iela). Sugas attīstībai piemērotie un potenciālie koki - ~30 koki. (Informācijas avoti: LINDA). Ir arī līdz šim datu bāzē neiekļautas ziņas par sugas atrašanos arī citās vietās Siguldas pilsētā (Mudītes Rudzītes novērojumi).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj baznīcas apstādījumi. Aptuvenā pievienojamā platība 2 ha. Aktuāli apsaimniekošanas darbi pašlaik nav nepieciešami. [Karte: Teor_Siguldas_baznica.pdf](#).

7. **Mežmuižas avoti**, DL. Suga konstatēta vienā kokā dabas lieguma teritorijā, bet kā sugai ļoti piemēroti atzīta liepu rinda, kas atrodas ārpus dabas lieguma teritorijas. Ārpus dabas lieguma teritorijas ir 40 liepas, no kurām lielākā daļa ir ar dobumiem (Informācijas avoti: anketa - Rig.10, Teļnovs 2006, LINDA).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj liepu rinda un aleja. Aptuvenā pievienojamā platība 0,5 ha. (Potenciāli koki, galvenokārt ozoli ir arī aizaugušajās lauksaimniecības/meža zemēs no dabas lieguma robežas uz Z.) Aktuāli apsaimniekošanas darbi pašlaik nav nepieciešami. [Karte: Teor_Mezmuiza.pdf](#).

8. **Ogres ieleja**, DP:

- a. Lēdmanes apkārtnē pie Kalniņu mājām suga atrasta vienā ozolā. Tuvumā vēl daži potenciāli dzīvotņu koki (Informācijas avoti: LINDA: U.Valainis).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj koku grupa, lai gan atrodas 0,4 km attālumā no teritorijas robežas. Aptuvenā pievienojamā platība 1 ha. Esošās ĪADT robežas paplašināšana nav racionāla. Jāveido atsevišķa teritorija atradnes aizsardzībai. [Karte: Teor_Ledmane_Kalnini.pdf](#).

- b. Lēdmanes apkārtnē pie Birzes mājām suga atrasta vienā ozolā. Tuvumā vēl daži potenciāli dzīvotņu koki (Informācijas avoti: LINDA: U.Valainis).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj koku grupa. Aptuvenā pievienojamā platība 2 ha. [Karte: Teor_Ledmane_Birzes.pdf](#).

- c. Vērenes muižas aleja (daļa ir DP teritorijā) suga atrasta vienā kokā, kas kopā ar ceļa vienā pusē esošo koku rindu ir ārpus Natura 2000 teritorijas. Sugas attīstībai piemērotie un potenciālie koki - >100 koki. (Informācijas avoti: anketa - Ogr.02, Teļnovs 2006, LINDA).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj koku rindu un alejas daļu, kas ir ārpus Natura 2000 teritorijas. Aptuvenā pievienojamā platība 8 ha. [Priekšlikums Nr. 18. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai \(skat. tālāk\)](#).

- d. Ērgļu apkārtnē pie Igaņu mājām suga atrasta divos ozolos. Tuvumā vēl vairāki potenciāli dzīvotņu koki (Informācijas avoti: LINDA: U.Valainis).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj koku grupa, lai gan atrodas 0,4 km attālumā no teritorijas robežas. Aptuvenā pievienojamā platība 2 ha. Esošās ĪADT robežas paplašināšana nav racionāla. Jāveido atsevišķa teritorija atradnes aizsardzībai. [Karte: Teor_Ergli_Igauni.pdf](#).

- e. Ērgļu apkārtnē pie Mežstrautu mājām suga konstatēta atsevišķi augošā ozolā (Informācijas avoti: LINDA: U.Valainis).

Teorētiskais risinājums: Esošās ĪADT robežas paplašināšana un NATURA 2000 piešķiršana nav racionāla. Jānosaka aizsardzības statuss sugas dzīvotnei - kokam. [Karte: Teor_Ergli_Mezstrauti_VecmuižasEz.pdf](#).

- f. Ērgļu apkārtnē pie Vecmuižas ezera suga konstatēta ozolā. Tuvumā vēl daži potenciāli dzīvotņu koki (Informācijas avoti: LINDA: U.Valainis).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj koku grupa. Aptuvenā pievienojamā platība 0,5 ha. Esošās ĪADT robežas paplašināšana nav racionāla. Jāveido atsevišķa teritorija atradnes aizsardzībai. **Karte:** [Teor_Ergli_Mezstrauti_VecmuižasEz.pdf](#).

Pededze

9. Sitas un Pededzes paliene, DL

10. Mugurves pļavas, DL

11. Lubāna mitrājs, DL

- a. Sitas un Pededzes paliene, DL. Suga atrasta vienā ozolā (Sita, Sitas stacija). Tuvumā vēl daži potenciāli dzīvotņu koki (Informācijas avoti: LINDA: K.Aksjuta).

Teorētiskais risinājums 1: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj koku grupa. Aptuvenā pievienojamā platība 5 ha. **Karte:** [Teor_Sita.pdf](#).

- b. Mugurves pļavas, DL. Suga atrasta trīs vietās - palienu pļavu fragmentos ārpus dabas lieguma robežas (Informācijas avoti: anketa - Gul.03, Teļnovs 2006, LINDA: U.Valainis).

Teorētiskais risinājums 1: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj palienu pļavu fragmenti ar sugas dzīvotnēm. Aptuvenā pievienojamā platība 12 ha.

- c. Lubāna mitrājs, DL. Suga atrasta vairākos kokos ārpus dabas lieguma robežas (Informācijas avoti: LINDA: R.Cibuļskis).

Teorētiskais risinājums 1: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj palienu koku grupas ar sugas dzīvotnēm. Aptuvenā pievienojamā platība 2 ha.

Uz "b" un "c" attiecināms priekšlikums Nr. 14. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).

Teorētiskais risinājums 2 (visām Pededzes atradnēm): ņemot par pamatu upju sateces baseinus, no dabas lieguma "Lubāna mitrājs" izdalīt Pededzes upes baseina teritoriju un izveidot jaunu dabas liegumu "Pededze", kurā ietilptu daļa no pašreizējā dabas lieguma "Lubāna mitrājs", dabas liegumi "Mugurves pļavas", "Sitas un Pededzes paliene", kā arī pašlaik ārpus ĪADT esošās lapkoku praulgrauža un citu sugu un biotopu atradnes. Izveidojot atsevišķu Pededzes upes baseina ĪADT, tiktu apvienotas funkcionāli līdzīgas teritorijas, kas sekmētu to aizsardzību un apsaimniekošanu.

12. **Pilskalnes Siguldiņa, DL**. Suga konstatēta ozolā ārpus dabas lieguma teritorijas. Atradnes (poligona) platība 75 ha. Sugas attīstībai piemērotie koki - >10. (Informācijas avoti: anketa - Dau.03, Teļnovs 2006, LINDA).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj Pilskalnes kapu apkārtnes teritorija. Aptuvenā pievienojamā platība 6 ha. **Karte:** [Teor_Pilskalnes_Siguldina.pdf](#).

13. **Ukru gārša, DL**. Suga konstatēta ozolu grupā uz lieguma robežas pie Bajāru mājām un vismaz 4 kokos Bukaišu alejā (aizsargājamā aleja). Atradnes (poligona) platība 28 un 38 ha. Sugas attīstībai piemērotie koki - >200. (Informācijas avoti: anketa - Dob.05, Teļnovs 2006, LINDA).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj Bukaišu aleja un lauku masīvs pie Mežvidu mājām. Aptuvenā pievienojamā platība 30 ha (abi poligoni kopā). *Priekšlikums Nr. 1. (Bukaišu aleja) un Nr. 16. (Ukru gārša - Mežvidi) divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*

14. **Vilce, DP**. Suga konstatēta vismaz 5 kokos Vilces muižas parkā un alejā uz Vilces kultūras namu (daļa Natura 2000 teritorijā). Atradnes (poligona) platība 50 ha. Sugas attīstībai piemērotie koki - >60. (Informācijas avoti: anketa - Jelg.03, Teļnovs 2006, LINDA).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj Vilces muižas parks un aleja uz Vilces kultūras namu. Aptuvenā pievienojamā platība 5 ha. **Karte:** [Vilce.pdf](#).

15. **Ziemeļgauja**, AAA. Suga konstatēta vismaz 9 ozolos Zvārtavas alejā (daļa Natura 2000 teritorijā). Atradnes (poligona) platība 28 ha. Sugas attīstībai piemērotie koki - >50. (Informācijas avoti: anketa - Valk.02, Teļnovs 2006, LINDA).

Teorētiskais risinājums: Natura 2000 teritorijā jāiekļauj Zvārtavas muižas apstādījumi un alejas. Aptuvenā pievienojamā platība 11 ha. *Priekšlikums Nr. 21. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*

LAPKOKU PRAULGRAUŽA ATRADNES ĪADT BEZ NATURA 2000 STATUSA

Lapkoku praulgrauža atradnes konstatētas 22 ĪADT bez Natura 2000 statusa - dabas pieminekļos - dendroloģiskajos stādījumos un alejās (5. attēls).

Dendroloģiskie stādījumi:

1. Cēres parks (Kandavas novads),
2. Indrānu parks (Inčukalna novads),
3. Kalētu parks (Priekules novads),
4. Ķeīpenes parks (Ogres novads),
5. Pamūšas parks (Bauskas novads),
6. Zlēku parks (Ventspils novads).

Alejas:

1. Bēnes aleja (Auces novads),
2. Bukaišu aleja (Tērvetes novads),
3. Cīravas liepu aleja (Aizputes novads),
4. Dikļu muižas aleja (Valmieras novads),
5. Dundagas dižliepu aleja (Dundagas novads),
6. Dzelzavas muižas aleja (Madonas novads),
7. Iecavas alejas (Iecavas novads),
8. Ieriķu muižas aleja (Amatas novads), daļa alejas ietilpst Gaujas NP,
9. Jaunmoku aleja (Tukuma novads),
10. Kalētu liepu aleja (Priekules novads),
11. Krastiņu pansionāta aleja (Aglonas novads),
12. Lielplatones muižas liepu aleja (Jelgavas novads),
13. Popes muižas alejas (Ventspils novads),
14. Vecauces aleja (Auces novads),
15. Vērenes muižas aleja (Ogres novads), daļa alejas ietilpst DP "Ogres ieleja",
16. Zūru muižas aleja (Ventspils novads).

IZVEIDOTIE MIKROLIEGUMI LAPKOKU PRAULGRAUŽA AIZSARDZĪBAI

Līdz šim lapkoku praulgrauža aizsardzībai Latvijā ir izveidoti astoņi mikroliegumi un vēl divos mikroliegumos lapkoku praulgrauzis ir minēts kā cita aizsargājamā suga:

1. mikroliegums 546⁶ - Ozoldārzs (Natura 2000). Mikroliegums veidots platlapju meža biotopam;
2. mikroliegums 1501 - AAA "Ziemeļgauja" (Natura 2000) pie Rāmniekiem;
3. mikroliegums 1499 - AAA "Ziemeļgauja" (Natura 2000) D no Ūdensmaisiem;
4. mikroliegums 1498 - AAA "Ziemeļgauja" (Natura 2000) Z no Ūdensmaisiem;
5. mikroliegums 1522 - AAA "Ziemeļgauja" (Natura 2000) pie Krastiņiem;
6. mikroliegums 1788 - Rīga, Saulesdārzs;
7. mikroliegums 1714 - Rīga, Kokneses prospekts;
8. mikroliegums 1713 - Rīga, Strazdumuižas parks;
9. mikroliegums 1741 - Ances Z apkārtnē (Stendes pļavas);
10. mikroliegums 1849 - Gaujas nacionālais parks (Natura 2000), pie Spainiekiem.

⁶ Dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS" lietotais mikrolieguma unikālais identifikators.

Lapkoku praulgrauža atradņu stāvoklis ĪADT bez Natura 2000 statusa

Dendroloģiskie stādījumi:

1. Cēres parks - 4 ha. Atrodas Cēres ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 osī un kā sugai piemēroti koki norādīti 48 koki, kas ir apmēram 1/3 daļa no visiem kokiem. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas. (Informācijas avoti: anketa - Tuk.07, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā vidējas, jo teritorijā dobumaino koku ir relatīvi maz, sugai potenciālie koki (galvenokārt kļavas) pārsvarā ir vidēju dimensiju, teritorijā ir daudz māju, skola, rotaļu laukums, estrāde - tiek nozāģēti potenciāli bīstamie koki. Nolūzušie un/vai nozāģētie koki tiek izmantoti malkā. Konstatēti 3 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Agrāk konstatētā lapkoku praulgrauža atradne - osis, šobrīd nokaltis, daļēji nozāģēts (palicis tikai stumbenis). Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (parks un alejas gar ceļiem) ir 5-7 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma teritorija aptver lielāko daļu, taču ne visu lapkoku praulgrauža dzīvotni. *Karte: Teor_Cere.pdf.*
2. Indrānu parks - 7 ha. Atrodas ārpus ciemata, starp māju grupām. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 3 liepās un kā sugai piemēroti koki norādīti 34 koki. (Informācijas avoti: anketa - Rig.06, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo teritorijā dobumaino koku ir relatīvi daudz, tā ir relatīvi maz ietekmēta, taču teritorijas platība ir neliela. Konstatēti vismaz 6 lapkoku praulgrauža un 4 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (parks un aleja gar ceļu) ir 8 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Potenciāli no šīs teritorijas suga var izplatīties uz Gaujas ielejas biotopiem Gaujas nacionālajā parkā. Aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma teritorija aptver lielāko daļu, taču ne visu lapkoku praulgrauža dzīvotni. Nozīmīgu dzīvotnes daļu veido liepu aleja (nav aizsargājama) gar ceļu. *Priekšlikums Nr. 7. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
3. Kalētu parks - 5 ha. Atrodas Kalētu ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 7 liepās (1 parkā, 6 alejā) un kā sugai piemēroti koki norādīti 108 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas. (Informācijas avoti: anketa - Liep.03, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo teritorijā dobumaino koku ir relatīvi daudz. Kalētu ciema teritorijā esošais parks (aizsargājams dendroloģiskais stādījums) ir vairāk ietekmēts (izvākti potenciāli bīstamie koki, taču ir vismaz 4 lapkoku praulgrauža apdzīvotie koki). Alejā ir daudz dobumainu liepu, lapkoku praulgrauzis konstatēts vismaz 2 liepās un 2 liepās konstatēta marmora rožvabole. Kalētu mežaparka teritorijā lapkoku praulgrauzis konstatēts 2 kokos, teritorijas daļā, kur mežaudze ir retināta un koki ir vairāk izgaismoti. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (parks, aleja gar ceļu, mežaparks) ir 89 ha, tomēr lielākā daļa (mežaparks) kļūs piemērots tikai veicot atbilstošu apsaimniekošanu (veidojot retāku un labāk izgaismotu mežaudzi ar platlapjiem). Teritorija nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm, taču teritorijas kopējā platība ir pietiekoša lapkoku praulgrauža populācijas ilglaicīgai pastāvēšanai. Aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma "Kalētu parks" teritorija aptver lielāko daļu, taču ne visu lapkoku praulgrauža dzīvotni. Tai pat laikā daļa no Kalētu parka dendroloģiskā stādījuma teritorijas (R daļa) nav nozīmīga kā lapkoku praulgrauža dzīvotne. Aizsargājamā aleja aptver visu lapkoku praulgrauža dzīvotni. Aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma "Kalētu parks" teritorija aptver visu lapkoku praulgrauža dzīvotni. Tai pat laikā daļa no Kalētu parka dendroloģiskā stādījuma teritorijas (Z daļa - pļavas/krūmāji) nav nozīmīga kā lapkoku praulgrauža dzīvotne. *Priekšlikums Nr. 8. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*

4. Ķeipenes parks - 7 ha. Atrodas Ķeipenes ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 zirgkastaņā un 1 ozolā un kā sugai piemēroti koki norādīti 148 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā vidējas, jo koki ir tievi. (Informācijas avoti: anketa Ogr.07- , Teļnovs 2006, LINDA). Teritorijā ir daudz māju - tiek nozāģēti potenciāli bīstamie koki. Nolzūzušie un/vai nozāģētie koki tiek izmantoti malkā. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība ~12 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma teritorija aptver mazāk kā pusi no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. [Karte: Teor_Keipene.pdf](#).
5. Pamūšas parks - 5 ha. Atrodas ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 ozolā un kā sugai piemēroti koki norādīti 290 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā vidējas, jo parks stipri aizaudzis un vairāk izskatās pēc meža. Atrasts tikai viens segspārnu fragments. (Informācijas avoti: anketa - Bau.14, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā vidējas, jo teritorijā dobumaino koku ir relatīvi daudz, tā ir relatīvi maz ietekmēta, taču teritorijas platība ir neliela. Konstatēti vismaz 3 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (Mūsas upes krasta nogāzes meža josla, parks un aleja gar ceļu) ir 9 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Teritorijas A daļa kļūs sugai piemērota tikai veicot atbilstošu apsaimniekošanu (veidojot retāku un labāk izgaismotu mežaudzi ar platlapjiem). Aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma teritorija aptuveni pusi no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. [Priekšlikums Nr. 13. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai \(skat. tālāk\)](#).
6. Zlēku parks - 7 ha. Atrodas Zlēku muižas vietā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 kļavā un kā sugai piemēroti koki norādīti 69 koki, kas ir apmēram 1/3 daļa no visiem kokiem. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas. (Informācijas avoti: anketa - Vent.06, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo teritorijā dobumaino koku ir relatīvi daudz, tā ir relatīvi maz ietekmēta, taču teritorijas platība ir neliela. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (parks un aleja gar ceļu) ir 9 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma teritorija aptver lielāko daļu, taču ne visu lapkoku praulgrauža dzīvotni. Nozīmīgu dzīvotnes daļu veido aleja (nav aizsargājama) gar ceļu. [Priekšlikums Nr. 19. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai \(skat. tālāk\)](#).

Alejas:

1. Bēnes aleja - 0,7 ha. Atrodas Bēnes ciemā. 2006. gada apsekojumā suga nav konstatēta, taču atradne novērtēta kā potenciāla un kā sugai piemēroti koki norādīti 70 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas. 2012. gadā konstatēta Bēnes Īles ielas alejā, kas nav aizsargājamā aleja. (Informācijas avoti: anketa - Dob.02, Teļnovs 2006, LINDA, U.Valainis). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo aizsargājamās alejas teritorijā ir vairākas dobumainas liepas (lai arī to diametrs ir neliels) un dobumainas liepas un ozoli ir arī parkā gar Auces upi. Atrasti vēl divi lapkoku praulgrauža un marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība 7-10 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamās alejas teritorija aptver daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Nozīmīgu dzīvotnes daļu veido parks gar Auces upi. [Karte: Teor_Bene.pdf](#).
2. Bukaišu aleja - 2,0 ha. Atrodas Bukaišu ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 zirgkastaņā un 3 liepās (visos kokos suga nav meklēta). Kā sugai piemēroti koki norādīti 195 koki. Sugas atradne novērtēta kā izcila. 2014. gadā suga konstatēta vēl citos kokos. (Informācijas avoti: anketa - Dob.05, Teļnovs 2006, LINDA, U.Valainis). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo alejā ir daudz dobumainu liepu, lapkoku praulgrauzis konstatēts vismaz 3 liepās un 1 liepā konstatēta marmora rožvabole. Bukaišu ciema teritorijā esošais parks (nav aizsargājams) ir vairāk ietekmēts (daļēji

- izvēkti potenciāli bīstamie koki, taču ir vismaz 2 marmora rožvaboles apdzīvotie koki). Teritorija telpiski savienota ar Ukru gāršā esošajām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamās alejas teritorija aptver tikai daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Nozīmīga lapkoku praulgrauža dzīvotnes daļa ir parks starp abām alejām. *Priekšlikums Nr. 1. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
3. Cīravas liepu aleja - 1,6 ha. Atrodas Cīravas ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 liepā un kā sugai piemēroti koki norādīti 294 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas, lai arī liepas tiek regulāri apzāģētas. (Informācijas avoti: anketa - Liep.07, Teļnovs 2006, LINDA). *Nolūzušie un/vai nozāģētie koki tiek aizvēkti. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība ~10 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamās alejas teritorija aptver mazāk kā pusi no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Karte: Teor_Cirava.pdf.*
 4. Dikļu muižas aleja - 2,5 ha. Atrodas Dikļu ciemā. 2011. gadā suga konstatēta liepā pie Dikļu mācītājmājas, bet 2014. gadā atrasta pie Dikļu baznīcas. Dikļu aleju vērtējot kopā ar baznīcas, kapu un citiem Dikļu apstādījumiem, atradnes perspektīvas vērtējamas kā labas. (Informācijas avoti: Dabas dati 2014). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo teritorijā dobumaino koku ir daudz un tās platība ir vidēji liela. Konstatēti vismaz 4 lapkoku praulgrauža un 5 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (parks un alejas gar ceļiem) ir 20 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Potenciāli no šīs teritorijas suga var izplatīties uz Z no Dikļiem, jo tur ir gar ceļmalām, atklātās un mežainās platībās augoši ozoli (iespējams kādreizējās parkveida ainavas daļas). Aizsargājamās alejas teritorija aptver tikai nelielu daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Nozīmīgu dzīvotnes daļu veido aleja (nav aizsargājama) gar ceļu uz ZA, Dikļu pils parks, Mazbriedes upes piekrastes mežu fragmenti un citi pilsētas apstādījumi. Sugai potenciāli piemērota ir arī Dikļu kapsētas teritorija. *Priekšlikums Nr. 2. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
 5. Dundagas dižliepu aleja - 0,9 ha. Atrodas Dundagas pilsētā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 liepā (citās nav meklēta) un kā sugai piemēroti koki norādīti 48 koki. 2012. gadā atrasta citā liepā. Kopā ar citiem Dundagas pilsētas apstādījumiem sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā izcilas. (Informācijas avoti: anketa - Tals.01-02, Teļnovs 2006, LINDA, R.Cibuļskis). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo teritorijā dobumaino koku ir daudz un tās platība ir vidēji liela. Konstatēti vismaz 6 lapkoku praulgrauža un 4 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (aleja, parks, citi pilsētas apstādījumi) ir 16 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Potenciāli no šīs teritorijas suga var izplatīties uz R gar Pāces upi, jo tās krastos ir lieli ozoli un citi platlapji, iespējams kādreizējo palieņu pļavu elementi. Aizsargājamās alejas teritorija aptver tikai nelielu daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Nozīmīgu dzīvotnes daļu veido Dundagas parks, Pāces upes piekrastes mežu fragmenti un citi pilsētas apstādījumi. *Priekšlikums Nr. 3. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
 6. Dzelzavas muižas aleja - 1,8 ha. Atrodas Dzelzavas ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 zirgkastaņā un kā sugai piemēroti koki norādīti 204 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas. (Informācijas avoti: anketa - Mad.02, Teļnovs 2006, LINDA). *Nolūzušie un/vai nozāģētie koki tiek aizvēkti. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība 18-20 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamās alejas teritorija aptver mazāk kā pusi no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Karte: Teor_Dzelzava.pdf.*
 7. Iecavas alejas - 1,0 ha. Atrodas Iecavas pilsētā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 liepā, 1 papelē un kā sugai piemēroti koki norādīti 42 koki. Kopā ar citiem Iecavas pilsētas apstādījumiem sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas. (Informācijas avoti:

- anketa - Bau.08-09, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo teritorijā dobumaino koku ir daudz un tās platība ir vidēji liela. Konstatēti vismaz 5 lapkoku praulgrauža un 8 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (aleja, parks, citi pilsētas apstādījumi) ir 27 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Potenciāli no šīs teritorijas suga var izplatīties augšup un lejup gar Iecavas upi. Aizsargājamās alejas teritorija aptver tikai nelielu daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Nozīmīgu dzīvotnes daļu veido Iecavas parks, Iecavas upes piekrastes mežu fragmenti un citi pilsētas apstādījumi. *Priekšlikums Nr. 5. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
8. Ieriķu muižas aleja 1,0 ha. Daļa alejas ietilpst Gaujas nacionālajā parkā. Atrodas Ieriķu ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 3 ozolos un kā sugai piemēroti koki norādīti ~200 koki (visā alejā). Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas. (Informācijas avoti: anketa - Ces.02, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo aizsargājamās alejas teritorijā ir vairāki dobumaini ozoli. Konstatēti vismaz 2 lapkoku praulgrauža un 3 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Aizsargājamās alejas teritorija aptver tikai daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes, jo daļa alejas nav iekļauta kā aizsargājama teritorija. Gaujas NP ietilpstošajā alejas daļā ir 70 ozoli, starp šoseju un dzelzceļu - 100 ozoli un neliela liepu grupa, no dzelzceļa uz DA - 80 ozoli. *Priekšlikums Nr. 6. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
 9. Jaunmoku aleja - 1,7 ha. 2012. gadā konstatēts atsevišķi augošā kokā ~100 m no alejas. (Informācijas avoti: LINDA, U.Valainis). *Nolūzušie un/vai nozāģētie koki tiek aizvākti.* Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība ~16 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamās alejas teritorija aptver mazāk kā pusi no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. *Karte: Teor_Jaunmokas.pdf.*
 10. Kalētu liepu aleja - 0,8 ha. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 7 liepās un kā sugai piemēroti koki norādīti 108 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas, īpaši kopā ar muižas parku. (Informācijas avoti: anketa - Liep.03, Teļnovs 2006, LINDA). *Skat. aprakstu iepriekš pie Kalētu parka. Priekšlikums Nr. 8. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
 11. Krastiņu pansionāta aleja - 0,5 ha. Atrodas Geraņimovas ciemā. 2006. gada apsekojumā suga nav konstatēta. Kā sugai potenciāli piemēroti koki norādīti 95 koki. (Informācijas avoti: anketa - Kra.02, Teļnovs 2006, LINDA, K.Aksjuta). *Apsekojot aleju 2014. gadā, suga nav konstatēta. Tā kā suga iepriekš konstatēta tikai pēc neliela izmēra ekskrementiem (iespējama kļūda), tad līdz pieaugušu vaboļu vai liela izmēra ekskrementu konstatēšanai, atradne uzskatāma par apšaubāmu.*
 12. Lielplatonas muižas liepu aleja - 1,5 ha. Atrodas Lielplatonas ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 liepā (citos nav meklēta) un kā sugai piemēroti koki norādīti 219 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas, īpaši kopā ar muižas parku. (Informācijas avoti: anketa - Jelg.05, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā vidējas, jo teritorijā dobumainie koki ir, taču tie ir galvenokārt alejā, tā ir vidēji ietekmēta, bet teritorijas platība ir vidēji liela. Konstatēti vismaz 5 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (aleja, parks) ir 19 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamās alejas teritorija aptver tikai nelielu daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Nozīmīgu dzīvotnes daļu veido Lielplatonas parks, Sidrabes un Platonas upes piekrastes mežu fragmenti. Daļa no liepu alejas ir vidēji vecas liepas, kas pašlaik nav piemērotas kā lapkoku praulgrauža dzīvotne, taču ņemot vērā atradnes nelielo izmēru, ir pieskaitāma pie tuvā nākotnē piemērotas dzīvotnes un iespējamā izplatības koridora. *Priekšlikums Nr. 10. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*

13. Popes muižas alejas - 2,7 ha. Atrodas Popes ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 kļāvā un 1 liepā. Kā sugai piemēroti koki norādīti 279 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas. (Informācijas avoti: anketa - Vent.11, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo teritorijā dobumaino koku ir daudz un tās platība ir vidēji liela. Konstatēti vismaz 6 lapkoku praulgrauža un 3 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (parks, nogāžu mežs un alejas gar ceļiem) ir 23 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamās alejas teritorija aptver tikai nelielu daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Aizsargājamā alejā būtu iekļaujama arī jaunāko liepu rinda, kas ir iestādīta paralēli esošajai alejai (alejas daļai). Nozīmīgu dzīvotnes daļu veido Popes muižas parks, Popes baznīcas un nogāžu mežs pie Popes muižas. *Priekšlikums Nr. 15. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
14. Vecauces aleja - 0,1 ha. Atrodas Auces pilsētā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 liepā un 1 gobā. Kā sugai piemēroti koki norādīti 233 koki (ieskaitot parku). Sugas atradnes kopā ar parku perspektīvas novērtētas kā labas. (Informācijas avoti: anketa - Dob.01, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo teritorijā dobumaino koku ir daudz un tās platība ir vidēji liela. Konstatēti vismaz 1 lapkoku praulgrauža un 2 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli sugai piemērotās teritorijas platība (parks un aleja) ir 16 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamās alejas teritorija aptver tikai nelielu daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes. Nozīmīgu dzīvotnes daļu veido Vecauces pils parka abas daļas. *Priekšlikums Nr. 17. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
15. Vērenes muižas aleja - 6,0 ha. Daļa alejas ietilpst DP "Ogres ieleja". Atrodas pie Vērenes muižas. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 liepā un kā sugai piemēroti koki norādīti 725 koki. (Informācijas avoti: anketa - Ogr.02, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo apsekojuma laikā konstatēti gan lapkoku praulgrauža, gan marmora rožvaboles apdzīvoti koki dažādās alejas daļās. Alejas platība ir relatīvi neliela, taču tā atrodas tiešā Ogres ielejas parkveida pļavu tuvumā. Aizsargājamās alejas teritorija aptver lielāko daļu no lapkoku praulgrauža dzīvotnes, taču neliela alejas daļa, tai skaitā marmora rožvaboles atradne atrodas alejas daļā, kas nav aizsargājama. *Priekšlikums Nr. 18. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*
16. Zūru muižas aleja - 2,2 ha. Atrodas Zūru ciemā. 2006. gada apsekojumā suga konstatēta 1 liepā un kā sugai piemēroti koki norādīti 312 koki. Sugas atradnes perspektīvas novērtētas kā labas. (Informācijas avoti: anketa - Vent.01, Teļnovs 2006, LINDA). 2014. gada apsekojumā atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo teritorijā dobumaino koku ir relatīvi daudz, tā ir relatīvi maz ietekmēta, taču teritorijas platība ir neliela. Agrāk konstatētā lapkoku praulgrauža atradne - liepa, šobrīd ir nozāģēta. Parka teritorijā konstatētas 2 marmora rožvaboles apdzīvoti koki. Potenciāli lapkoku praulgrauzim piemērotās teritorijas platība (parks un aleja gar ceļu) ir 7 ha, tā nav telpiski savienota ar citām esošām vai potenciālām lapkoku praulgrauža dzīvotnēm. Aizsargājamās alejas teritorija aptver tikai daļu no lapkoku praulgrauža parka daļa kļūs sugai piemērota tikai veicot atbilstošu apsaimniekošanu (veidojot retāku un labāk izgaismotu mežaudzi ar platlapjiem). *Priekšlikums Nr. 20. divdesmit Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai (skat. tālāk).*

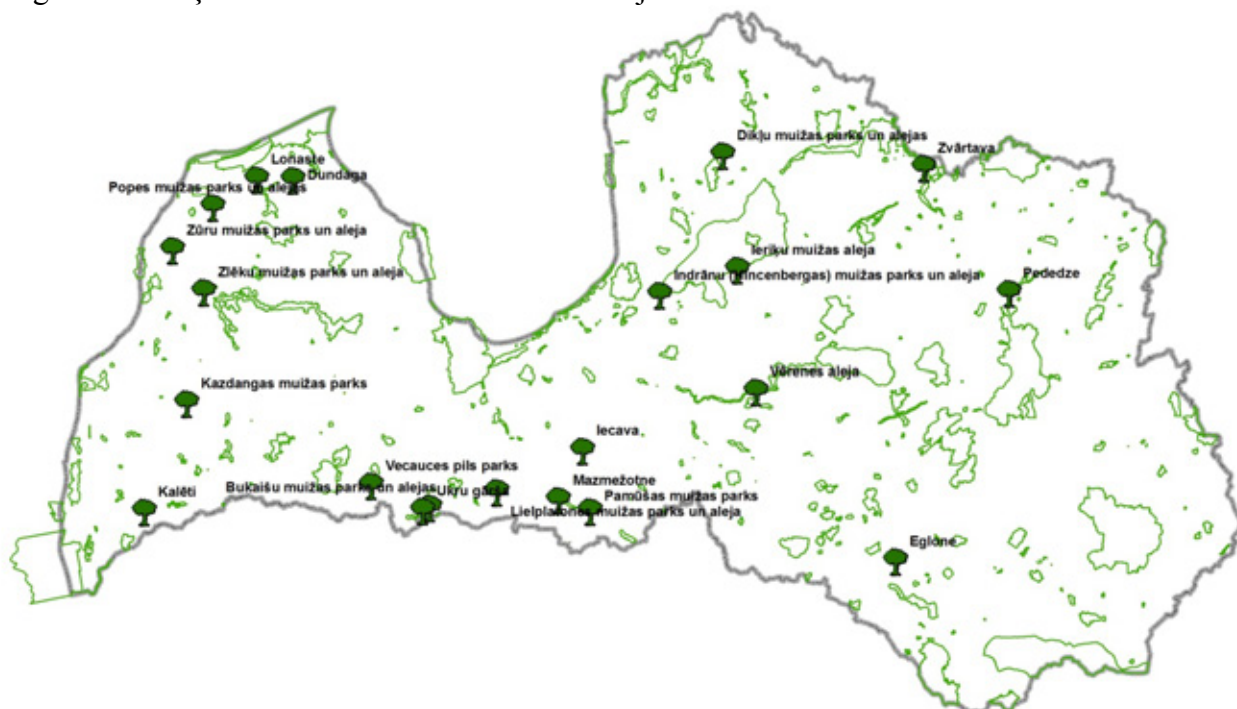
Priekšlikumi Natura 2000 teritoriju izveidei vai paplašināšanai

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi - nodrošinātu vismaz 60 % sugas populācijas aizsardzību, Natura 2000 statuss ir jāpiešķir, jāveic esošo Natura 2000 teritoriju robežu grozījumi vai jāizveido jaunas teritorijas apmēram 40-50 vietās. Kā viens no risinājumiem ir mikroliegumu izveide. Ja Natura 2000 statuss tiek piešķirts visām ĪADT teritorijām bez Natura 2000 statusa, kurās ir konstatētas lapkoku praulgrauža atradnes **un tiek precizētas robežas** gan šīm, gan esošajām Natura 2000 teritorijām, kuru tiešā tuvumā ir lapkoku praulgrauža atradnes, tad kopējais atradņu-poligonu skaits (punktu apvienošana ar 300 buferi) Natura 2000 teritorijās būs 125 atradnes jeb 58 %. Līdz ar to mērķa sasniegšanai papildus būtu nepieciešama vēl 10-20 mikroliegumu izveide (sasniedzot 63-67 % atradņu aizsardzību). Savukārt, ja aizsardzības un Natura 2000 statuss tiek nodrošināts tikai šī darba ietvaros ierosinātajām (aizpildītas standarta datu formas) teritorijām, tad mikroliegumu izveide būtu nepieciešama vēl ~15 teritorijām (papildus iepriekš minētajiem 10-20 mikroliegumiem). Un vēl jāņem vērā, ka var tikt atrastas arī jaunas atradnes gan esošajās Natura 2000 teritorijās, gan ārpus tām.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, lai nodrošinātu vismaz 60 % lapkoku praulgrauža atradņu atrašanos ĪADT vai mikroliegumos ar Natura 2000 statusu, ir:

1. jāievieš šī darba ietvaros sagatavotie Natura 2000 teritoriju izveidošanas priekšlikumi (21 (22) priekšlikumi);
2. jāizveido jaunas un/vai jāpiešķir Natura 2000 teritoriju statuss vēl 25-35 lapkoku praulgrauža apdzīvotajām teritorijām.

Kā alternatīva jaunu teritoriju veidošanai var būt jaunu lapkoku praulgrauža atradņu meklēšana esošajās Natura 2000 teritorijās, taču visticamāk tā nenodrošinās 60 % lapkoku praulgrauža atradņu aizsardzību Natura 2000 teritorijās.

6. attēls. Lapkoku praulgrauža *Osmoderma barnabita* aizsardzībai ierosinātās potenciālās Natura 2000 teritorijas.

Atbilstoši darba uzdevumam sagatavots 21 (22) priekšlikums (standarta datu formas) par nozīmīgu lapkoku praulgrauža atradņu (6. attēls) iekļaušanu teritorijās ar Natura 2000 statusu:

1. Bukaišu muižas parks un alejas. Jāprecizē esošo aizsargājamo aleju robežas un jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Ierosinātā teritorijas platība 13 ha (1. pielikums).

2. Dikļu muižas parks un alejas. Jāprecizē esošas aizsargājamās alejas robeža un jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Ierosinātā teritorijas platība 21 ha (2. pielikums).
3. Dundaga. Jāprecizē esošas aizsargājamās alejas robeža un jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Ierosinātā teritorijas platība 16 ha (3. pielikums).
4. Eglone, DL. Jāpaplašina esošs dabas liegums. Ierosinātā pievienojamās teritorijas platība 116 ha (4. pielikums). Teritorijas dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā ir sagatavots priekšlikums dabas lieguma teritorijas paplašināšanai. Šī darba ietvaros sagatavotais teritorijas paplašinājuma priekšlikums atšķiras no dabas aizsardzības plāna ietvaros sagatavotā priekšlikuma.
5. Iecava. Jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Ierosinātā teritorijas platība 27 ha (5. pielikums).
6. Ieriķu muižas aleja. Jāprecizē esošas aizsargājamās alejas robeža. Aptuvenā teritorijas platība 4 ha (6. pielikums).
7. Indrānu (Hincenbergas) muižas parks un aleja. Jāprecizē esoša dendroloģiskā stādījuma robeža. Ierosinātā teritorijas platība 8 ha (7. pielikums).
8. Kalēti. Jāprecizē esoša dendroloģiskā stādījuma un alejas robežas. Ierosinātā teritorijas platība 89 ha (8. pielikums).
9. Kazdangas muižas parks. Jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Ierosinātā teritorijas platība 40 ha (9. pielikums).
10. Lielplatones muižas parks un aleja. Jāprecizē esošas aizsargājamās alejas robeža un jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Ierosinātā teritorijas platība 19 ha (10. pielikums).
11. Lonaste. Jāveido jauna īpaši aizsargājama dabas teritorija. Ierosinātā teritorijas platība 119 ha (11. pielikums).
12. Mazmežotne (Bauska, DP). Jāpaplašina esošs dabas parks. Ierosinātā pievienojamās teritorijas platība 19 ha (12. pielikums).
13. Pamūšas muižas parks. Jāprecizē esoša dendroloģiskā stādījuma robeža. Ierosinātā teritorijas platība 9 ha (13. pielikums).
14. Pededze. Jāpaplašina esošs dabas liegums (jāveic dabas liegumu "Lubāna mitrājs", dabas liegumi "Mugurves pļavas", "Sitas un Pededzes paliene" robežu izmaiņas). Ierosinātā pievienojamās teritorijas platība 63 ha (14. pielikums).
15. Popes muižas parks un alejas. Jāprecizē esošas aizsargājamās alejas robeža un jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Ierosinātā teritorijas platība 23 ha (15. pielikums).
16. Ukru gārša, DL. Jāpaplašina esošs dabas liegums. Aptuvenā pievienojamā platība līdz 20 ha. (16. pielikums).
17. Vecauces pils parks. Jāprecizē esošas aizsargājamās alejas robeža un jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Ierosinātā teritorijas platība 16 ha (17. pielikums).
18. Vērenes aleja (Ogres ieleja, DP). Jāpaplašina esošs dabas parks vai jāprecizē Vērenes muižas aizsargājamās alejas robeža. Ierosinātā pievienojamās teritorijas platība 8 ha (18. pielikums).
19. Zlēku parks. Jāprecizē esoša dendroloģiskā stādījuma robeža. Ierosinātā teritorijas platība 9 ha (19. pielikums).
20. Zūru muižas parks un aleja. Jāprecizē esošas aizsargājamās alejas robeža un jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Ierosinātā teritorijas platība 7 ha (20. pielikums).
21. Zvārtava. Jāizveido jauns dendroloģiskais stādījums. Aptuvenā teritorijas platība 10 ha. (21. pielikums).
- Ances purvi un meži, DL. Jāpaplašina esošs dabas liegums. Aptuvenā pievienojamā platība līdz 640 ha. Tā kā par šo teritoriju jau ir sagatavots un Dabas aizsardzības pārvaldē iesniegts atsevišķs izvērtējums (Vilks 2014), tad tā nav iekļauta darbā aprakstīto teritoriju skaitā, kurām sagatavotas aizpildītas standarta datu formas.

Priekšlikumi lapkoku praulgrauža aizsardzībai un citu dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objektu aizsardzībai un apsaimniekošanai

Atbilstoši pašlaik spēkā esošajai likumdošanai aizsargājamās alejas un dendroloģiskie stādījumi ir nodalīti kā atsevišķas teritorijas. Taču vairumā gadījumu tie ir kā vienots telpisks objekts, tai skaitā vienots objekts arī kā lapkoku praulgrauža dzīvotne un kultūrvēsturiskais objekts. Tai pat laikā katram no šiem objektiem ir atšķirīgs aizsardzības statuss un atšķirīgi ietekmējošie vai apdraudošie faktori.

Lapkoku praulgrauža dzīvotnes apdraudošie faktori	Kultūrvēsturiskā objekta un sabiedrības drošību apdraudošie faktori
Koku nolūšana, nolūzušo koku aizvākšana (neplānota darbība)	Īpašumu vai cilvēka veselības/dzīvības apdraudējums koku nolūšanas gadījumā
Potenciāli bīstamo koku nozāģēšana un aizvākšana (plānota darbība)	Nolūzušie koki bojā ainavisko vērtību
Teritorijas aizaugšana (noēnojuma palielināšanās) pasliktina dzīvotnes kvalitāti vidējā un ilgtermiņā	Teritorijas aizaugšana bojā teritorijas ainavisko vērtību
Teritorijas bojā gājušo daļu (piemēram, alejās bojāgājušie koki) neatjaunošana apdraud dzīvotnes pastāvēšanu ilgtermiņā	Dendroloģisko vērtību zaudēšana nepareizas apsaimniekošanas rezultātā

Lai nodrošinātu parku, aleju, dendroloģisko stādījumu un tajos sastopamo īpaši aizsargājamo sugu aizsardzību, nepieciešams izveidot jaunus Ministru Kabineta noteikumus, kas noteiktu:

1. aizsargājamo parku, aleju un dendroloģisko stādījumu sarakstu;
2. aizsargājamo parku, aleju un dendroloģisko stādījumu vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbību veidus aizsargājamās teritorijās.

Ja potenciālo Ministru Kabineta noteikumu definētajā teritorijā ir dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS" reģistrētas īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu (lapkoku praulgrauzis, marmora rožvabole) atradnes, tad aprakstītajiem ieteikumiem (potenciālajiem normatīvā akta punktiem) ir jābūt obligātiem, citos gadījumos - rekomendējošiem.

Neplānotu notikumu (nolūzis koks) gadījumā:

- skuju kokiem - pieļaujama pilnīga koka aizvākšana bez saskaņojuma ar sugu un biotopu aizsardzības jomas bezmugurkaulnieku ekspertu,
- lapu kokiem - pieļaujama zaru un stumbra līdz 30 cm diametrā aizvākšana bez saskaņojuma ar sugu un biotopu aizsardzības jomas bezmugurkaulnieku ekspertu;
- lapu kokiem - pieļaujama stumbra (stumbra daļas) virs 30 cm diametrā bez dobuma aizvākšana bez saskaņojuma ar sugu un biotopu aizsardzības jomas bezmugurkaulnieku ekspertu;
- Ja stumbra diametrs pārsniedz 30 cm un tajā ir dobums, aizvākšana bez saskaņojuma ar sugu un biotopu aizsardzības jomas bezmugurkaulnieku ekspertu nav pieļaujama. Pieļaujama stumbra daļēja sagarināšana un pārvietošana tikai tādā attālumā, lai nodrošinātu satiksmes drošību un pārvietošanās iespējas.

Plānotu notikumu (plānota teritorijas apsaimniekošana) gadījumā ir nepieciešams sugu un biotopu aizsardzības jomas bezmugurkaulnieku eksperta saskaņojums.

Aleju atjaunošanai izmantojamas alejā dominējošo koku sugu stādi (izņemot ošus).

Gadījumiem, kad ir nepieciešama praulgraužu indivīdu pārvietošana, ir nepieciešams sagatavot vadlīnijas, kurās būtu norādītas jau konkrētas vietas (zemes vienību kadastra līmenī), kur novietot nozāģēto koku stumbru fragmentus vai kokus uz kuriem pārvietot eksemplārus. Šī vietām ir jābūt pieejamām ar transportu (kravas auto) un tām ir jābūt dažādās Latvijas vietās, lai iespējamais koku transportēšanas attālums būtu ne lielāks par 50 km.

Citi ierosinājumi lapkoku praulgrauža aizsardzībai

Veikt dižozola (lapkoku praulgrauža dzīvotnes) atēnošanu Popē (x:371453 y:6364689).

Veikt potenciāli bīstama koka (x:371197 y:6364268) un vienlaicīgi arī lapkoku praulgrauža dzīvotnes Popē nozāģēšanu un individu pārņemšanu uz citu koku. Darbības veikšanā ieteicams iesaistīt Mārtiņu Kalniņu (ir pieredze šādu pasākumu izpildē).

LAI UZLABOTU LAPKOKU PRAULGRAUŽA AIZSARDZĪBU LATVIJĀ (UN NODROŠINĀTU POZITĪVĀKU NĀKOŠO ARTICLE 17 ZIŅOJUMU) BŪTISKĀK PAR JAUNU AIZSARGĀJAMU TERITORIJU VEIDOŠANU, IR UZLABOT ZINĀMO SUGAS DZĪVOTŅU KVALITĀTI UN NODROŠINĀT SUGAI LABVĒLĪGU STRĪDUS SITUĀCIJU RISINĀJUMU

Izmantotie datu avoti

- Audisio P., Brustel H., Carpaneto G.M., Coletti G., Mancini E., Piattella E., Trizzino M., Dutto M., Antonini G., De Biase A. 2007. Updating the taxonomy and distribution of the European *Osmoderma*, and strategies for their conservation. *Fragmenta entomologica* 39, No. 2: 273-290.
- Audisio P., Brustel H., Carpaneto G.M., Coletti G., Mancini E., Trizzino M., Antonini G., De Biase A. 2007. Data on molecular taxonomy and genetic diversification of the European Hermit beetles, a species complex of endangered insects (Coleoptera: Scarabaeidae, Cetoniinae, *Osmoderma*). *Journal of Zoological Systematics and Evolutionary Research* 47(1): 88-95. doi: 10.1111/j.1439-0469.2008.00475.x
- Bāra J., Nitcis M., Lārmanis V., Valainis U. 2014. Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plāns. Daugavpils Universitāte Sistemātiskās bioloģijas institūts. Daugavpils: 1-88.
- Council Directive 2009/147/EC of 30 November 2009 on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora.
- Dabas aizsardzības pārvalde 2014. <http://www.daba.gov.lv> Dabas datu pārvaldības sistēma "OZOLS". (piekļuve: 30.11.2014.).
- Dabas dati 2014. <http://www.dabasdati.lv> Dabas novērojumu dienasgrāmata. (piekļuve: 15.11.2014.)
- Lārmanis V., Teļnovs D., Strazdiņa B. 2014. Gravu un nogāžu mežu 9180* un lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* dzīvotņu apsaimniekošanas programma Gaujas nacionālajā parkā. ES Life+ programmas projekta FOR-REST (Forest Habitat Restoration within the Gauja National park, LIFE10NAT/LV/000159) atskaite. Latvijas Dabas fonds, Rīga: 1-54.
- Latvijas Sarkanā grāmata. Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. Bezmugurkaulnieki 4. 1998. Rīga: 1-388.
- Ministru Kabineta noteikumi. 2000. Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu (Nr. 396, 14.11.2000.)
- Ministru Kabineta noteikumi. 2012. Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu. (Nr. 940, 18.12.2012.).
- Telnov D., Gailis J., Kalniņš M., Napolov A., Piterāns U., Vilks K., Whitehead P.F., 2005. Contributions to the knowledge of Latvian Coleoptera. 4. *Latvijas Entomologs* 42: 18-47.
- Teļnovs D. 2005. Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763) sugas aizsardzības plāns. Rīga, Latvijas Entomoloģijas biedrība, 100 lpp. [Species protection plan, in Latvian] http://www.daba.gov.lv/upload/File/DOC/SAP_Lap-praulgrauzis_plus-05_LV.pdf
- Teļnovs D. 2006. Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* Latvijas populācijas jaunu atradņu meklēšana, atradņu reģistra izveidošana un mikroliegumu projektēšana. - Latvijas Vides aizsardzības fonds, projekta atskaite. Latvijas Entomoloģijas biedrība, Rīga: 1-47.
- Ranius, T., Aguado, L. O., Antonsson, K., Audisio, P., Ballerio, A., Carpaneto, G. M., Chobot, K., Gjurasin, B., Hanssen, O., Huijbregts, H., Lakatos, F., Martin, O., Neculiseanu, Z., Nikitsky, N. B., Paill, W., Pirnat, A., Rizun, V., Ruicnescu, A., Stegner, J., Sūda, I., Szwako, P., Tamutis, V., Telnov, D., Tsinekevich, V., Versteirt, V., Vignon, V., Vögeli, M., Zach, P., 2005. *Osmoderma eremita* (Coleoptera, Scarabaeidae, Cetoniinae) in Europe. *Animal Biodiversity and Conservation*, 28.1: 1-44.
- Telnov D., Matrozis R. 2012. Cultural heritage at the service of nature conservation. *Osmoderma barnabita* Motschulsky, 1845 (Coleoptera: Scarabaeidae) migration corridor in Rīga, Latvia. *Latvijas Entomologs* 51: 63-79.
- Vilks K. 2014. Dabas liegumam "Ances purvi un meži" dienvidu pusē pieguļošās Stendes, Rindas un Irbes upju apkārtnes izvērtējums aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu kontekstā. Atskaite: 1-56.

PIELIKUMI

(tikai elektroniski)

Standarta datu formas

1. SPA_Data_Form_1_Bukaisi.docx / SPA_Data_Form_1_Bukaisi_map.pdf
2. SPA_Data_Form_2_Dikli.docx / SPA_Data_Form_2_Dikli_map.pdf
3. SPA_Data_Form_3_Dundaga.docx / SPA_Data_Form_3_Dundaga_map.pdf
4. SPA_Data_Form_4_Eglone.docx / SPA_Data_Form_4_Eglone_map.pdf
5. SPA_Data_Form_5_Iecava.docx / SPA_Data_Form_5_Iecava_map.pdf
6. SPA_Data_Form_6_Ieriki.docx / SPA_Data_Form_6_Ieriki_map.pdf
7. SPA_Data_Form_7_Indrani.docx / SPA_Data_Form_7_Indrani_map.pdf
8. SPA_Data_Form_8_Kaleti.docx / SPA_Data_Form_8_Kaleti_map.pdf
9. SPA_Data_Form_9_Kazdanga.docx / SPA_Data_Form_9_Kazdanga_map.pdf
10. SPA_Data_Form_10_Lielplatone.docx / SPA_Data_Form_10_Lielplatone_map.pdf
11. SPA_Data_Form_11_Lonaste.docx / SPA_Data_Form_11_Lonaste_map.pdf
12. SPA_Data_Form_12_Mazmezotne.docx / SPA_Data_Form_12_Mazmezotne_map.pdf
13. SPA_Data_Form_13_Pamusha.docx / SPA_Data_Form_13_Pamusha_map.pdf
14. SPA_Data_Form_14_Pededze.docx / SPA_Data_Form_14_Pededze_map.pdf
15. SPA_Data_Form_15_Pope.docx / SPA_Data_Form_15_Pope_map.pdf
16. SPA_Data_Form_16_Ukri.docx / SPA_Data_Form_16_Ukri_map.pdf
17. SPA_Data_Form_17_Vecauce.docx / SPA_Data_Form_17_Vecauce_map.pdf
18. SPA_Data_Form_18_Verene.docx / SPA_Data_Form_18_Verene_map.pdf
19. SPA_Data_Form_19_Zlekas.docx / SPA_Data_Form_19_Zlekas_map.pdf
20. SPA_Data_Form_20_Zuras.docx / SPA_Data_Form_20_Zuras_map.pdf
21. SPA_Data_Form_21_Zvartava.docx / SPA_Data_Form_21_Zvartava_map.pdf

***.shp faili (Osmoderma_apsekojumi_2014.zip)**

1. Ierosinatas_teritorijas_2014.shp
2. Teoretiskie_IADT_paplasinajumi_2014.shp

Kartes teorētiskajiem risinājumiem ĪADT paplašināšanai

(tikai teritorijām, kurām nav sagatavota standarta datu forma)

1. Teor_Augsdaugava.pdf
2. Teor_Bene.pdf
3. Teor_BurtniekuEz_A_krasts.pdf
4. Teor_Cere.pdf
5. Teor_Cirava.pdf
6. Teor_Dzelzava.pdf
7. Teor_Ergli_Igauni.pdf
8. Teor_Ergli_Mezstrauti_VecmuizasEz.pdf
9. Teor_Jaunmokas.pdf
10. Teor_Keipene.pdf
11. Teor_Ledmane_Birzes.pdf
12. Teor_Ledmane_Kalnini.pdf
13. Teor_Mezmuiza.pdf
14. Teor_Pilskalnes_Siguldina.pdf
15. Teor_Siguldas_baznica.pdf
16. Teor_Sita.pdf
17. Teor_Stendes_plavas.pdf
18. Teor_Vaidavmuizas_aleja.pdf
19. Teor_Vilce.pdf